

Затворена одајица.

(„Слике из снова“)

Сваки човек, и најсиромашнији, има у кући свога живота нарочиту одајицу од које увек носи кључ и не даје га никоме. Госту отвори гостинску собу, пријатељу подрум, путнику сенару, али ту одајицу ни брату не отвори. Сам прелази њен праг о највећим празницима, у часовима судбоноснога сазнања, највише радости, најдубље жалости и у предсмртноме страху. Тамо оставља оно што је кад год истински волео.

Понеко има простран, свим светским богаством украшен стан; широке степенице су застрвене ћилимовима, витки стубови су од белог мрамора, дворана се ређа за двораном, блиста се у злату; и у парку, у врту, на степеницама, у дворанама и собама је празничних гостију без броја; весела и млада су лица, бистре очи, росне од среће, и свуда је песма и смех и игра; јер данас је испит, сутра ће бити свадба, прекосутра имендан. Али позади, тамо сасвим позади је сакривена одајица, за коју ниједан од свих гласних гостију не зна; уска је, празна и гола, само једна слика виси на сивом зиду; пред њом гори вечна светлост. Господар отвори одајицу, ступи у њу уморним корацима, погнуте главе, тишине, самоће и патње жељан. Поклони се побожно пред светом сликом, долије уља вечној светлости, његово лице је сасвим друкчије него што је било напољу, сав је миран, као озарен божјим пламеном који гори дубоко на дну душе. Та узана, гола одајица, његов је прави дом, та слика на зиду је његово право богаство; све друго што се хучно и шарено размахује тамо напољу је празно, ништавно, тренутак који пролази као ветар, без душе, без трага и без успомене. Кад тога јединога богаства не би било, те одајице, за коју нико не зна, те свете слике која се је некада приказала његовом животу, као што се покаже залуталом путнику знамење у самоћи, било би му тако да би брзо истесао себи постељу од седам дасака: пет у дужину и две попречно.

На свету је више таквих који једва имају где да положи главу, па су славнији од других. Њихова затворена одајица већ није убога одајица него господски стан, до врха напуњен неслу-